

VIA CRUCIS

Slovo o kříži
je bláznovstvím těm,
kdo jsou na cestě k záhubě;
nám, kteří jdeme ke spáse,
je mocí Boží.

1Kor 1,18

VIA CRUCIS

VIA CRUCIS – VIA LUCIS – VIA FACTI

CESTA KŘÍŽE – CESTA SVĚTLA – CESTA ČINU

NÁBOŽENSKÁ OBEC ČČSH
PRAHA 10 – VRŠOVICE
2005

© Karel Stádník, 2005
© Karel Kestner, 2005
© Alois Volkman, 2005
© Lukáš Volkman, 2005

ISBN 80-7000-301-4

Mnoho lidí, kteří tuto křížovou cestu viděli, se mě ptá, co jsem tím chtěl vyjádřit. Mnozí nerozumějí, protože nejde o tradiční pojetí.

Při rozjímání křížové cesty jsem si jednou uvědomil, že Kristus, který je navždy spojen nejen s církví, ale s celým lidstvem, spolu s ním prožívá utrpení spravedlivých a ponížených. Jde s lidstvem jeho dějinami a spolu se všemi, kteří hledají království Boží a touží po něm, i nadále prožívá všechny bolesti, nejistoty a pády, účastní se všeho, co patří ke světu narušenému zlem.

Chtěl jsem vyjádřit Kristovu blízkost a jeho solidaritu s trpícími. Kristus netrpěl jen tehdy dávno, ale po celá staletí se podrobuje bolestným zkouškám ve svých věrných.

Jeho utrpení je vykřičníkem pro naše svědomí, je výzvou k míru. Proto křížová cesta nechce přenést rozjímajícího dva tisíce let zpět k historické postavě Ježíše z Nazaretu, ale ukazuje na dějiny, v nichž Jeho výzvy promlouvají ústy i činy lidských bytostí.

Chce ukázat Krista v církvi,
Krista mezi námi. Chce postavit otázku,
kterou jsem si kladl a kterou si kladu i nadále:
Jak my se ke Kristu opravdu chováme?

KAREL STÁDNÍK

A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, necht' vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen

Žd 13, 20-21

Na Křížovou cestu lze nazírat z různých úhlů. Především jako na historickou událost, která proběhla v určitém čase a na určitém místě a my můžeme sledovat, jak a v čem ovlivnila další dějinné události.

Dále ji můžeme vnímat z pohledu uměleckého a pozorovat výtvarné slohy, formy a dobové vlivy, a také výkony jednotlivých mistrů, jejich obrazotvornost, pojetí a interpretaci. Jako diváci se můžeme procházet různými Křížovými cestami, majíce na co hledět a co obdivovat.

Dále ji můžeme chápat jako událost náboženskou, sdělující určité poselství, které má význam pro druhé, ale nikoliv pro nás.

Anebo ji lze přijmout jako součást právního aktu, uzavření trvale platné smlouvy mezi Bohem a člověkem: Křížová cesta jako ukazatel, průvodce i cíl našich životních cest – Křížová cesta jako nedílná součást našeho bytí. Potíží je v tom, že těmto křížovým cestám se chceme všichni raději vyhnout a přesto jsme nuceni životními okolnostmi po nich tak často kráčet. Na otázku, která z těžkých cest, po kterých jsme se dřeli se svým či cizím utrpením, byla křížová, dá s konečnou platností odpověď sám Stvořitel, ale z biblického pohledu je každou křížovou cestou ta, v které pomáháme s křížem těm ostatním a v které jdeme ke Kristu, s Kristem a v Kristu. Je to cesta (jak velmi výstižně ukazuje Stádníkovovo dílo) Ježíše Krista v nás, skrze nás a námi vykonávaná. Proto je stále aktuální a živá. Proto ji musíme procházet nikoliv jen pohledy na uměleckých artefaktech, ale též konkrétními činy milosrdenství, pomoci a lásky k bližním.

Bůh svou draze zaplacenou smlouvou nám zaslubuje, že tato cesta jako jediná na světě není slepou uličkou uzavřenou naším definitivním koncem a zmarem, ale že za všemi nemožnostmi a hranicemi pokračuje dál a otevírá brány do příbytků věčnosti. Jde jen o to, nezůstávat duchov-

ními bezdomovci a přijmout i ze své strany Boží smlouvu, aby směla na být platnosti. Smlouva s Bohem není omezena věkem ani našimi schopnostmi, jako pracovní smlouvy, ani není omezena naším majetkem, výší příjmu či ručiteli, jako smlouvy obchodní, ani není omezena délkou života, jako svatební smlouvy, nýbrž přesahuje rámec celého našeho pozemského bytí a je naplněním samotné podstaty lidství, ke kterému jsme byli stvořeni.

Zpečetěním smlouvy Boží se stala Kristova krev, jak to vyjádřil Pán Ježíš při své Poslední večeři, kdy vzal kalich a podal ho učedníkům se slovy: „Toto jest má krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů.“ To znamená, že podíl na Kristově prolité krvi nese každý z nás. Ale ne jako Kainovo znamení, jako Ábelovu nevinně prolitou krev – křičící ze země k Bohu, ale jako znamení Božího odpuštění a smíření křičící od Boha k člověku!

Zpečetěním smlouvy manželské jsou svatební prsteny. Manželství je svazkem, kterého se řada lidí obává, řada lidí jej vůbec nepozná a řadě lidí se rozpadne v trosky, ale pokud je naplněno a požehnáno, dochází ke spojení dvou lidí v jedno tělo a vzájemnému doplnění. Boží smlouva s člověkem, která se udála skrze Kristův kříž, je také spojením. V Kristově kříži se Boží láska spojila s lidskou nenávistí. Nespravedlivá a krvelačná pomstychtivost se spojila s nepochopitelným a milosrdným odpuštěním. Konečná smrt je doplněna možností nekonečného života věčného. Je to vskutku netradiční smlouva:

- Místo vzájemného polibku – Jidášův zrádný polibek k označení zatčeného.
- Místo svatebních hostů a svědků – rozvášněný dav a ozbrojení vojáci.
- Místo požehnání – odsouzení.
- Místo gratulací, blahopřání, květin a darů – urážky, výsměch, plivání do tváře a bičování.
- Místo vzájemného slibu věrnosti – opětovné zapření i od nejvěrnějších.

- Místo svatebního závoje zdobícího hlavu – propletené prstence trnové koruny zařezávající se do hlavy.
- Místo zlatých prstenů navlékaných na prsty – železné hřeby vražené do dlaní.
- Místo slavnostních obleků a svatebních šatů – stržené a zkrvavené roucho, o které vojáci metají los.
- Místo pozvedaných sklenic s aperitivem, vínem a šampaňským – na tyči nabodnutá houba nasáklá octem a žlučí.
- Místo vzájemného manželského ujištění: „Slibuji, že tě žádným způsobem neopustím“ – žalostný výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil!“
- Místo svatební hostiny a radostných oslav – Poslední večeře předznamenávající celé utrpení a oběť i za nás položenou.
- Místo manželského lože – kamenný hrob.

Jenže Kristova smrt spojená s jeho vzkříšením je zárukou platnosti této smlouvy i nabídkou možnosti ji přijmout za svou a vstoupit do ní. Boží smlouva s člověkem je ze strany Boha uzavřena.

Proto vstupme do Stádníkovy Křížové cesty nejen svým pohledem, abychom prožili estetický zážitek, ale především svým srdcem, abychom byli osloveni biblickou zvěstí aktualizovanou do konkrétních historických dějů. V našem hektickém a uspěchaném životě jsou velmi důležitá všechna zastavení, ve kterých se zamyslíme nad sebou, i nad vlastním směřováním. Kristova křížová cesta je cestou nikoliv „Na východ od ráje“, jak zní název slavného Steinbeckova románu, ale naopak je „vchodem do ráje“ se vstupenkou již zaplacenou. A já věřím, že moderní pojetí Křížové cesty Karla Stádníka s doprovodem veršů Aloise Volkmana nás na naší cestě může posunout blíže k sobě, k bližním i k Hospodinu.

(I.

Nejen ráj Eden
měl svůj strom poznání
dobrého i zlého.

I peklo má svůj štěp
bohorovnosti.
Rovněž zapovězený!

Jeho ovoce zmaru
už dozrává...

A začne padat na zem
v čase apokalyptické úrody.

(12 ■ 13)

ÚZKOST V GETSEMANECH (*atomový výbuch*)

(II.)

Vás koňské síly
v podpalubí společnosti
vás házené do chřtánu
oceánu věků
vyproští všemocná
ruka Hospodinova.
Nesvírá důtky je vám podaná.
V ní máte zaslíbení Jonášů.
Byť už v nic nevěříte
jí uvěřte. A uchopte ji!
Z galejí vašich vyvede vás
na palubu Božího království
před můstek Kapitána
který velel i prvnímu plavidlu
poslušného a spravedlivého Noeho.

KRISTUS BIČOVÁN (*zajatecká galéra*)

(III.)

A přece se točí –
proti ortelům inkvizičních tribunálů.

A přece nelehl popelem –
byť jeho pole bezezbytku rozmetali.

A přece není odsouzena –
Její žalobci jsou obžalováni všemi věky.

A přece žije –
popraven na kříži a zavalený v hrobě.

A přece ... a přece... a přece...

SOUD (*Jana z Arku*)

(IV.)

V aréně římského Kolosea
křesťany předkládali
dravým vyhládlým a lačným
šelmám diváků.
Chléb a hry.
Pověstná demagogie císařů.

Přesto křesťanství neskončilo
krvelačně uštváno
zardoušeno rozsápáno a pozřeno.

Zbytky římského Impéria
ohlodává věk.

PŘIJETÍ KŘÍŽE (*křesťané v Koloseu*)

(V.

Požehnaná jsi mezi ženami.
Nešťastná mezi matkami
jejichž ozvěna mateřství
je instrumentariem přerušena.

Požehnaný plod života tvého – Ježíš.
Třiatřicet let.
A kdo dokázal víc
milovat odpouštět i obětovat
za život sebedelší ?!

ROZLOUČENÍ S MATKOU (*matka a ztracené děti*)

(VI.

„Ta je své mámě podobná
jako by jí z oka vypadla...“
Ale ona vypadla jí ze srdce
a oknem kterým maminku
beznadějně vyhlížela
jí vyletěla v ústrety
i s milovaným míšou.

Zem ji přijala ve svou náruč.
Ta milosrdná matka
našich pádů.
Slzy země
setře hadr na podlahu.

PÁD (*pád dítěte*)

(VII.)

Vězňové nastoupili na Apell Platz.
Z rozkazu Hauptlagerführera
se každý desátý odsuzuje
k smrti vyhládnutím.
Ďábelské rozpočítadlo smrti:
Ein zwei drei vier...
Zehn těžce dopadlo
na otce čtyř dětí.
Z řady vystoupil nečekaně
Heftling Nummer 16670
Maxmilián Kolbe – kněz.
Šimone této Kalvárie.
Tys pohotově vzal na sebe
kříž svého spoluvězně
a začal mlčky kázat
evangelium služby a oběti.
I lásku lze vyznat číslem.

ŠIMON Z KYRÉNY (P. Maxmilián Kolbe)

(VIII.)

*Kdo má proč žít
vydrží téměř každé jak.
N.*

Matka Tereza
rozstříhala pietně chované
turínské plátno
na roušky do nichž balí
odhozené rachitické děti
sbírané po ulicích Kalkaty.

Hlad ta krutá metla lidstva
by je s kručením smetla
z povrchu země.
Při blahobytném zažívání
tou metličkou nejsme ani lechtáni.

Na každé roušce matky Terezy
je otisk tváře Kristovy.

SETKÁNÍ S VERONIKOU (ženy pomáhající nebožákům)

(IX.

Dva rozjaření okupační vojáci
o Velkém Pátku
táhli městem
a alkohol táhl z nich.
Dokonáno jest.

Podobně vraceli se
žoldněři od Golgoty
píjíce na kuráž
s kořistí děleného roucha
toho odsouzence.
Dokonáno jest.

Msta nevymstěná msta
msta ponížených porobených
hlav i srdcí.
Trapně až ostudně jsme uvěřili
že mocí vojenskou
dokonáno jest.

A zatím Bůh dokonává
za nás
i v nás
i námi
dílo své.

OBNAŽENÍ (vyhořelý domov, válka)

(X.)

Hřeby injekčních jehel
do vlastních žil
přibíjeni na kříž
záhadných chorob
na kříž který svojí krví
mění v kříž červený.

• • •

Zanechávají na vyšetřovaných
otisky svých prstů
usvědčující důkazy
o schweitzerovské úctě k životu
do posledních známek.

Daktylogramy lze snímat.
Ruce vložit.

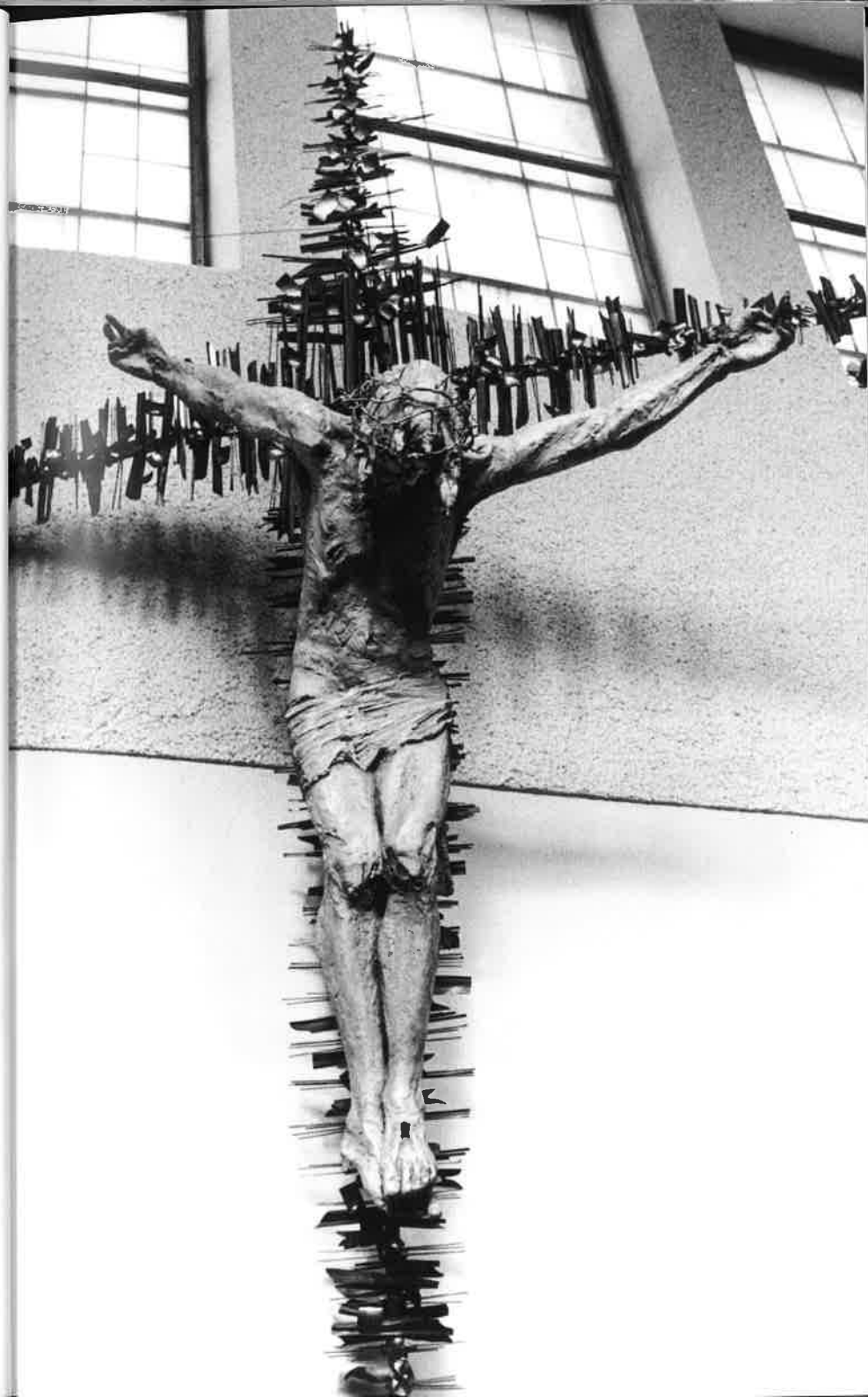
PŘIBITÍ A VZTYČENÍ KŘÍŽE (pokusy vědců provedené na sobě)

(XI.

Co křížů bylo vztyčeno
u cest i na hřbitovech
v kostelích i na bojištích
od onoho osudného
Velkého Pátku?

Proč právě kříž
když katův meč
kulka a gilotina
jsou o tolik šetrnější
nástroje popravčí?

Jenže kříž kříž Kristův
zkřížil smrti plány
na vítězství.
A odsouzcům k trestu smrti
udělena byla milost.

(XII.

K betlému tvého mateřství
nezrazen mudrci
se přišel poklonit nemluvňátku
Herodes sám.

Pastýři výčitek
stráž noční držící...
A aj anděl
zvěstuje jim:

Nebojte se.
Nenarodí se vám dnes
plenkami obvinuté...
Potrat se zdařil.
Ježíšikriste!

MATKA BOLESTI (s mrtvým dítětem na klíně)

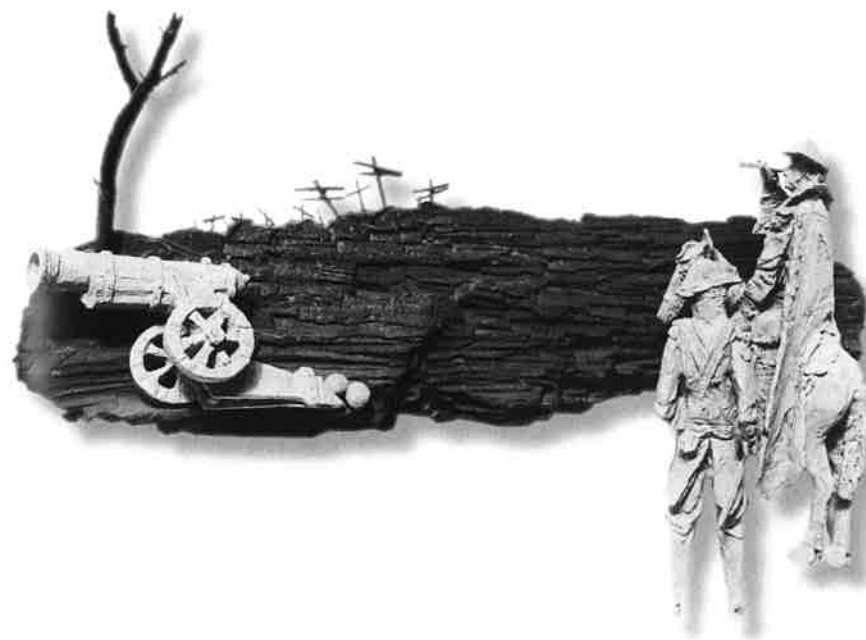
(XIII.)

Všechna sláva vojevůdců –
polní kříže pouhá tráva.
Zelená prostěradla trav
zahalují padlé.

Dalekohled má zvětšit
v očích vojevůdců
je samotné!

Smrt je několikanásobně
zvětšena a přiblížena
počtem pobitých.

Vojenské útvary
jsou pod optikou oka Božího
složeny z bližních.

KRISTUS POLOŽEN DO HROBU
(válečné pole , jehož ticho děsí i vítěze, jak prohlásil Wellington u Waterloo)

(XIV.)

Ani jako vítěze jsme Tě nepoznali.
Nebo se k Tobě nechceme znát?
Ty kteří provolávají Hosana
okřikujem
a nepřestanou-li
včas je umlčujem
jako rušitele pořádků
které jsme my nastolili.

Máme své vítěze
k halasnému oslavování.
Co s Tebou znovuvzkříšeným
a oslaveným?
Už zítřek není jistý
natož věčnost.

Jsme nedůvěřiví Tomáši
co sahají si
do vlastních ran.

ZMRTVÝCHVSTÁNÍ KRISTA (*slavnost shledání spravedlivých*)

VIA CRUCIS

Křížovou cestu ve zcela originálním pojetí
vytvářel sochař a restaurátor Karel Stádník
v letech 1973-1975 – tedy přesně před třiceti lety.

K uvedenému výročí, k sochařovým osmdesátinám
a ke každoročnímu Velikonočnímu týdnu je tato publikace vydávána.

Fotografie Karel Kestner
Verše básník Alois Volkman
Předmluva farář Lukáš Volkman
Grafická úprava akad. malíř Marek Jodas
Tisk PBTisk Přeborn

Vydavatel Náboženská obec Církve československé husitské
v Praze 10 – Vršovicích, Moskevská 34/967.
www.husuvsbor.cz, e-mail: info@husuvsbor.cz

Vydavatel děkuje za vstřícnost a souhlas k fotografické reprodukci křížové cesty
římskokatolické farnosti při kostele Panny Marie Královny Míru v Praze na Lhotce.

ISBN 80-7000-301-4

(40)